

ÜLEMAAILMNE TURISMIETIKA KOODEKS

Vastu võetud Maailma Turismiorganisatsiooni (WTO) Peaassamblee 13. istungjärgul Santiagos 1. oktoobril 1999 .a.

1. Turismi panus riikide ja rahvaste üksteisemõistmisse ja vastastikusesse lugupidamisse

Turism põhineb inimkonna ühiste kõlblushinnangute mõistmisel ja levitamisel, austaval ja sallival suhtumisel kõigisse religioossetesse, filosoofilistesse ja kõlbelistesse töökspidamistesse; kõigi inimrühmade sotsiaalsete ja kultuuritraditsioonide arvestamisel, kaasa arvatud vähemused ja põlisrahvad. Turism peab olema kooskõlas sihtkohamaa seaduste, praktika ja tavadega, teisalt peavad turismitöötajad tundma õppima ja respektierima võõrsilt tulnute elustiili, maitset ja ootusi. Sihtkohariigi ametivõimud peavad tagama turistide ja nende omandi kaitse; hoidma kõigi vahenditega ära mis tahes rünnakuid turistide vastu; kultuuri- ja looduspärandi tahtlikud rikkujad tuleb täie karmusega süüdi mõista ja karistada vastavalt kehtivatele seadustele. Turistid peavad kinni pidama sihtkohamaa seadustest ja hoidma keskkonda; hoiduma illegaalsest uimasti-, relva-, antiigiärist ning ohtlike ainete kaubitsemisest. Turistid peavad tundma õppima külastatavat sihtkohta ja käituma nõnda, et tavaoludest eemal minimeerida tervise- ja muid ohte.

2. Turism kui individuaalse ja kollektiivse rahulolu allikas

Turism on asendamatu puhkuse- ja lõõgastumisvõimalus, kultuuri- ja loodusväärtuste tundmaõppimise ja enesetäiendamise vahend. Lähtuda tuleb meeste ja naiste võrdõiguslikkusest, propageerida inimõigusi ja kitsamalt kõige kaitsetumate inimrühmade - laste, vanurite, puuetega inimeste, vähemuste ja põlisasukate õigusi. Turismiga ei sobi kokku inimese ekspluateerimine mis tahes vormis, kitsamalt laste ärakasutamine, seksuaalne ahistamine; selle vastu peavad täie otsustavusega võitlema kõik asjaosalised riigid, ka juhul, kui ahistamine leidis aset välismaal. Soodustada tuleb usurännakuid, tervise-, haridus-, kultuuriturismi, samuti tutvustada igati turismivahetuse võimalusi.

3. Turism kui tasakaalustatud arengu tegur

Turismi tuleb arendada keskkonnahoidlikult, et tänasega võrdsed võimalused jääksid ka tulevastele põlvkondadele; soodustada turismisuundi, mis säästavad loodusressursse, eriti vett ja energiat, jätavad võimalikult vähe jäätmeid. Turismivoogusid tuleb ajas ja ruumis hajutada, et vähendada koormust keskkonnale ning soodustada kohaliku turismimajanduse ja ettevõtluse tulusust. Turismi infrastruktuuri kavandades tuleb lähtuda ökosüsteemide looduslikust tasakaalust ja haruldaste liikide kaitsmisest, kinni pidada kehtestatud piirangutest, eriti tundlikel aladel - kõrbes, kõrgmäestikes, rannikualadel, saartel, vihmametsades, märgaladel, loodusreservaatides ja kaitsealadel.

4. Turism kui inimkonna kultuuripärandi kasutaja ja rikastaja

Kultuuripärand on inimkonna ühine vara, riikidel, kelle territooriumil asuvad turismiobjektid, on nende suhtes erilised õigused ja kohustused. Turismipoliitika peab lähtuma kunsti-, arheoloogia jm kultuuripärandi kaitsmisest, kaasa aitama üldküllastatavate kultuurimälestiste hooldamisele ja taastamisele, et säilitada need ka järeltulevatele põlvkondadele; tegema kättesaadavaks kultusehitised ja eravalduses olevad mälestusmärgid, austades seejuures eraomandit. Vähemalt osa tulust, mis saadakse kultuuriobjektide küllastajatelt, tuleb kasutada mälestiste hooldamiseks, kaitseks ja restaureerimiseks. Turism peab kaasa aitama traditsiooniliste kultuuritoodete, käsitöö ja folkloori hoidmisele ja arengule.

5. Turism kui võõrustajariigi ja -kogukonna tuluallikas

Kohalik elanikkond peab saama majanduslikku, kultuurialast ja sotsiaalset kasu turismimajanduse arengust, näiteks tuleks turismiga otseselt või kaudselt seotud valdkondades eelistada võrdsete oskuste puhul kohalikku tööjõudu. Turism peab kaasa aitama paikkonna elatustaseme tõusule, kusjuures erilist tähelepanu pöörata rannikualadele ja saartele, haavatavatele maa- või mägipiirkondadele, kus traditsioonilise majandustegevuse hääbudes võib turism olla ainus arengustiimul. Infrastruktuuri plaanides tuleb läbi viia uuringuid, kas kavandatavad turismirajatised sobivad antud keskkonda ning kohalike elanike vajaduste ja elustiiliga.

6. Turismiettevõtjate kohustused

Turismiettevõtja peab ausalt ja objektiivselt teavitama klienti sihtkohast, reisingimustest, majutusest; veenduma, et info teenuse olemuse, hinna ja kvaliteedi kohta on arusaadav ning kompensatsioon makstakse välja, kui reisifirma rikub lepingut. Reisikorraldajad peavad tegema kohalike võimudega koostööd, et tagada klientide turvalisus ja ennetada õnnetusi ja haigusi. Erialainimesed peavad looma tingimused, et turist saaks reisil vaimse rahulduse ja kultuurielamuse ning kinni pidada oma usutavadest. Reisikorraldajamaa, sihtkohariik, teenust pakkuv reisifirma ja turismiorganisatsioonid peavad üheskoos välja töötama mehhanismi, kuidas turistid pääsevad tagasi kodumaale juhul, kui korraldajafirma läheb pankrotti. Valitsustel on õigus ja kohustus - eriti kriisiajal - informeerida oma kodanikke sihtmaa raskustest ja ohtudest, kahjustamata seejuures turismifirmade või sihtmaa majandushuve. Nõuanded-hoiatused tuleb otsekohe tühistada, kui oht on möödas. Reisiinfo ja turismifirmade kohta käiv teave meedias peab olema aus ja tasakaalustatud, erilisi nõudeid esitakse eriala-ajakirjandusele; turismi edendamiseks tuleb võimalusel rakendada ka uusi elektroonilisi tehnoloogiad; mitte mingil juhul ei tohi propageerida seksiturismi.

7. Õigus reisida

Kõigi inimeste universaalne õigus reisida johtub õigusest puhkusele ja jõudeajale, kaasa arvatud tasulisele puhkusele, mille sätestavad inimõiguste deklaratsioon jt rahvusvahelised konventsioonid. Kellelegi ei tohi teha takistusi kasutamast üht paremat vaba aja veetmise viisi - reisimist. Kohalikud võimud peavad turismi edendamisele kaasa aitama, eelistades pere-, noorte-, üliõpilas- ja senioride turismi ning erivajadustega inimeste reisimist.

8. Turistide liikumisvabadus

Vastavalt inimõiguste deklaratsioonile on igal inimesel õigus reisida oma maa piires ja ühest riigist teise, kui ta peab kinni rahvusvahelistest õigustest ja vastavate riikide seadustest; talle tuleb diskrimineerimata ja liialdatud formaalsusteta võimaldada ligipääs transiidisõlmedele, majutusasutustele, turismi- ja kultuuriobjektidele. Turist peab saama hõlpsasti kasutada sidevahendeid, õigus- ja arstiabi, pääsena takistusteta kohalike võimuorganite ja kodumaa konsulaarametnike jutule. Turistil on õigus isikuandmete salastatusele võrdselt sihtkohariigi kodanikega, eriti puudutab see elektroonilist andmepanka. Viisa-, tolli-, tervisekontrolli jt formaalsusi tuleb minimeerida ning soodustada viisavabadust ja mis tahes tõkete kaotamist riikide vahel.

9. Turismimajanduse töötajate ja ettevõtjate õigused

Turismimajanduse ja selle sidusalade ettevõtjate ja palgatöötajate põhiõiguste tagamist peaksid jälgima nii reisikorraldajamaa kui sihtkohariik ja kohalik omavalitsus, arvestades töö

hooajalist iseloomu, rahvusvahelist seotust ja paindlikkust, mis tuleneb töö eripärast. Turismitöötajatel on õigus eriala- ja täiendõppele, neile peaks võimaldatama täiendavaid sotsiaalseid tagatiseid, mis vähendaksid hooajatöö iseloomust tulenevaid riske ja ebakindlust. Soodustada tuleb väike- ja keskmisi ettevõtjaid ja investeerijaid; rahvusvahelist täiendõpet ja kogemustevahetust. Rahvusvahelised suurfirmad ei tohi tegutseda jõupositsioonilt ega kuritarvitada sihtkohamaa majandust ja kultuuriväärtusi; vastavalt võimalustele tuleb kaasa aidata paikkondlikule majandusarengule, investeerida teatud kasumiosa kohalikkude majandusse. Reisikorraldajamaa ja sihtriigi ettevõtjate koostöö ja tasakaalustatud suhted peavad aitama harmooniliselt arendada turismi ja õiglaselt jagada turismitulu.

10. Ülemaailmse turismieetika koodeksi põhimõtete juurutamine

Avalikud ja eraõiguslikud turismiorganisatsioonid peavad kaasa aitama eetikakoodeksi põhimõtete rakendamisele ja jälgima nende juurdumise tulemuslikkust. Turismiettevõtjad peavad tunnustama rahvusvaheliste turismiorganisatsioonide, esmajoonel WTO ja valitsusväliste organisatsioonide rolli; järgima inimõigusi, tervise- ja keskkonnanõudeid, lähtudes rahvusvahelisest õigusest. Turismiettevõtjad peavad kaasa aitama eetikakoodeksi levitamisele ja tõlgendamisele ning turismieetika komitee tööle.

Inglisekeelne täistekst saadaval veebilehe aadressil:

<http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/docpdf/gcetbrochureglobalcodeen.pdf>